

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การติดตามผลบัณฑิตคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาเปรียบเทียบการประเมินคุณลักษณะ และความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตพยาบาล ระหว่างความคิดเห็นของบัณฑิตพยาบาลผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต และพยาบาลผู้ร่วมงานของบัณฑิต

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ประกอบด้วย บัณฑิตพยาบาล ที่สำเร็จการศึกษาวิชา ศาสตร์บัณฑิต (พยาบาล) จากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2626 (1983) ถึงปี พ.ศ. 2530 (1987) จำนวน 166 คน ผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานของบัณฑิต จำนวนกลุ่มละ 166 ค่าตอบ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยการประเมินในด้านต่างๆเกี่ยวกับคุณลักษณะ และความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตพยาบาล คุณสมบัติของการเป็นพยาบาลที่ดี การปฏิบัติกิจกรรมพยาบาล และการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย คือคะแนนที่ได้จากการประเมินคุณลักษณะ และความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตพยาบาล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้อมาหาค่าเฉลี่ยของคะแนน ที่ได้จากการประเมินคุณลักษณะ และความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตพยาบาล และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ Schaffee (Schaffee's test) โดยใช้โปรแกรม SPSS ผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ตามลำดับ

ผลการวิจัยพบว่า

1. บัณฑิตพยาบาลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 95.8 มีอายุระหว่าง 25-29 ปี ร้อยละ 80.7 ส่วนใหญ่ปัจจุบันทำงานที่โรงพยาบาลมหาวิทยาลัย ร้อยละ 65.1 รองลงมาเป็นโรงพยาบาลเอกชน ร้อยละ 17.5 บัณฑิตส่วนใหญ่เพิ่งสำเร็จการศึกษา พ.ศ. 2530 ร้อยละ 34.3 รองลงมาสำเร็จการศึกษา พ.ศ. 2529 ร้อยละ 21.1 จึงไม่ได้ศึกษาต่อ ร้อยละ 97.6 และทำงานอยู่สถานที่ปัจจุบัน ร้อยละ 78.3 ก่อนมาทำงานสถานที่ปัจจุบัน บัณฑิตทำงานที่โรงพยาบาลอำเภอ ร้อยละ 74.1 ระยะเวลาที่ทำงานสถานที่ปัจจุบัน 2 ปี ร้อยละ 39.8 ส่วนใหญ่ทำหน้าที่พยาบาลประจำการ ร้อยละ 95.8 และยังไม่ได้เป็นสมาชิกสมาคมพยาบาล ร้อยละ 74.1

ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต ส่วนใหญ่เป็นพยาบาลวิชาชีพ ร้อยละ 99.5 สำเร็จปริญญาตรี ร้อยละ 84.9 ตำแหน่งพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย ร้อยละ 86.7 มีประสบการณ์การทำงาน 10-14 ปี ร้อยละ 43.4 และทำงานร่วมกับบัณฑิต 2 ปี ร้อยละ 45.2

ผู้ร่วมงานของบัณฑิต ส่วนใหญ่สำเร็จปริญญาตรี ร้อยละ 78.9 เป็นพยาบาลประจำการ ร้อยละ 88.0 โดยมีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี ร้อยละ 44.6 และทำงานร่วมกับบัณฑิตมา 2 ปี ร้อยละ 41.1

2. ผลการปฏิบัติงานของบัณฑิต ตามความคิดเห็นของบัณฑิตเอง บัณฑิตประเมินตนเอง โดยการประเมินคุณลักษณะ และความสามารถในการปฏิบัติงานแต่ละด้าน พบว่า บัณฑิตพยาบาลแต่ละรุ่น มีคุณลักษณะและความสามารถในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต่างๆใกล้เคียงกัน เป็นส่วนใหญ่ แต่ในด้านความเป็นผู้นำของพยาบาลรุ่นอาวุโส จะอยู่ในระดับสูงกว่าพยาบาลที่เพิ่งสำเร็จใหม่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างบัณฑิตพยาบาลเอง ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต และผู้ร่วมงานของบัณฑิต พบว่า กลุ่มผู้ประเมินทั้ง 3 กลุ่ม ประเมินด้านคุณสมบัติของการเป็นพยาบาลที่ดี เกี่ยวกับบุคลิกลักษณะส่วนตัวและสังคมไม่แตกต่างกัน ส่วนอุปนิสัยในการปฏิบัติงาน ความเป็นผู้นำ และความคิดริเริ่ม ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานของบัณฑิตแตกต่าง

กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนการประเมินด้านปฏิบัติการรวมการพยายามแก้ไขกับการดูแลผู้ป่วย การส่งเสริมสุขภาพ และการบริหารงาน ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงานของบัณฑิตมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนรับผลด้านอารมณ์ การฟื้นฟูสุขภาพ ความผิดเพี้ยนระหว่าง ผู้บังคับบัญชากับผู้ร่วมงานของบัณฑิต และผู้บังคับบัญชากับบัณฑิตพยายาม มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สำหรับในด้านการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงานของบัณฑิต มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะของบัณฑิตพยาบาล ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต และผู้ร่วมงานของบัณฑิต ในด้านหลักสูตรการเรียนการสอนของพยาบาลศาสตร์ และข้อเสนอแนะจากผู้ที่ประเมินทั้ง 3 กลุ่ม ข้อเสนอแนะของบัณฑิตทั้งในด้านการเรียนการสอนที่ควรปรับปรุงเพิ่มเติมระดับปริญญาตรี การมีประสบการณ์ ความรู้เกี่ยวกับ การบริหารการพยาบาล ควรเพิ่มประสบการณ์ในสถานี่ทำงาน ควรเห็นการทำงานเป็นทีม การบริหารการพยาบาล และในการปัจฉิมนิเทศเกี่ยวกับความยอมรับระบบอาวูดี การรับหน้าที่ในการทำงาน ส่วนข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการคัดเลือกผู้เข้เรียน ควรเป็นเกณฑ์ความรู้ มีความรับผิดชอบ และมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน คณะควรติดตามผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตทุกคน จะทำให้บัณฑิตมีความกระตือรือร้นในการทำงาน และควรประชาสัมพันธ์แก่บัณฑิตเกี่ยวกับการศึกษาต่อ การอบรมระยะสั้น การพยาบาลเฉพาะทาง อย่างน้อยปีละครั้ง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบทัศนคติความคิดเห็นของบัณฑิตพยาบาลแต่ละรุ่น เกี่ยวกับคุณสมบัติของการเป็นพยาบาลที่ดี ในด้านการเชื่องช้า โดยวิธีของ Schaffee (Schaffee's test) แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากวารสารพยาบาลก้าวหน้าเรื่อง การศึกษา พ.ศ. 2526 (1983) และก้าวหน้าเรื่องการศึกษา พ.ศ. 2530 (1987) โดยบัณฑิต

พยาบาลรุ่นอาวุโส จะมีคะแนนเฉลี่ยของผลการประเมินตนเองในด้านความเป็นผู้นำ สูงกว่า
บัณฑิตพยาบาลรุ่นสำเร็จการศึกษารุ่นหลังๆ แสดงว่า เมื่อบัณฑิตพยาบาลมีประสบการณ์จากการทำ
งานมากจะเพิ่มความเชื่อมั่นและความสามารถในการปฏิบัติงานในฐานะผู้นำ หรือรับผิดชอบเป็นหัว
หน้าที่มีพยาบาลมากกว่าบัณฑิตพยาบาลที่มีประสบการณ์การทำงานน้อย หรือเพิ่งสำเร็จการศึกษา

ส่วนการเปรียบเทียบผลการประเมินการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลแต่ละด้านของ
บัณฑิตพยาบาลแต่ละรุ่นนั้น ไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องจากบัณฑิตพยาบาลส่วนใหญ่เป็นพยาบาลประจำ
การ มีเป็นส่วนน้อยที่เป็นหัวหน้าพยาบาลประจำหอผู้ป่วย จึงทำให้หน้าที่ความรับผิดชอบของบั
คิตพยาบาลเหล่านั้นเหมือนกัน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของรัชนี้ อยุศิริ (2523) ซึ่ง
เปรียบเทียบการประเมินพฤติกรรมแสดงออก ทั้งสามารถสังเกตได้ตามหน้าที่หลักของการพยาบาล
และการร่วมมือปฏิบัติจากพยาบาลวิชาชีพ และพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการให้
การบริการพยาบาลแก่ผู้ป่วยโดยตรง ผลการประเมินการปฏิบัติกาพยาบาลของกลุ่มตัวอย่างทั้งสอง
กลุ่มไม่แตกต่างกัน และคุณวุฒิที่แตกต่างกันของพยาบาล การปฏิบัติกาพยาบาลไม่แตกต่างกันด้วย

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างบัณฑิตพยาบาล กับผู้บังคับบัญชา และ
ผู้ร่วมงานของบัณฑิต เกี่ยวกับ คุณลักษณะและความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตพยาบาลนั้น
การที่พยาบาลผู้ร่วมงานของบัณฑิต ประเมินบัณฑิตพยาบาลอยู่ในระดับใกล้เคียงกับบัณฑิตพยา
บาลประเมินตนเอง แต่พยาบาลผู้ร่วมงานของบัณฑิตประเมินบัณฑิตอยู่ในระดับเหมาะสมมากกว่า
ผู้บังคับบัญชาประเมินบัณฑิต ทางด้านบุคลิกลักษณะส่วนตัวและสังคม อุปนิสัยในการปฏิบัติงาน ความ
เป็นผู้นำและความคิดริเริ่ม อาจจะเป็นเนื่องจาก พยาบาลผู้ร่วมงานส่วนใหญ่มีอาวุโสและประสบ
การณ์การทำงานใกล้เคียงกันกับบัณฑิต ลักษณะงานก็คล้ายคลึงกัน ทำงานใกล้ชิดกัน จึงทำให้
พยาบาลผู้ร่วมงานประเมินบัณฑิตพยาบาล อยู่ในระดับใกล้เคียงกันกับที่บัณฑิตพยาบาลประเมินตนเอง
เพราะมีเกณฑ์ในการประเมินใกล้เคียงกัน

ส่วนผู้บังคับบัญชาประเมินบัณฑิตพยาบาล อยู่ในระดับเหมาะสมน้อยกว่าที่บัณฑิตประ
เมินตนเอง และพยาบาลผู้ร่วมงานประเมินบัณฑิต อาจเป็นเพราะว่า ผู้บังคับบัญชาจะปฏิบัติ

งานร่วมกับบัณฑิตพยาบาล ในบทบาทหัวหน้าพยาบาลประจำหอผู้ป่วย จึงทำให้บทบาทในการปฏิบัติ
งานของบัณฑิตพยาบาล โดยเฉพาะความเป็นผู้นำ และความคิดริเริ่มน้อยกว่าเมื่อบัณฑิตพยาบาล
ปฏิบัติงานร่วมกับผู้ร่วมงาน

จากการศึกษานี้ แตกต่างกับการศึกษาของ วารีย์ เอี่ยมสวัสดิกุล (2526) ซึ่ง
ติดตามผลการปฏิบัติงานของพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย ตามการรับ
รู้ของตนเองและผู้บังคับบัญชา ซึ่งผู้บังคับบัญชาประเมินว่า บัณฑิตพยาบาลมีประสิทธิภาพใน
การปฏิบัติงานในระดับดี และบัณฑิตพยาบาลประเมินตนเองว่า มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานใน
ระดับค่อนข้างดี ค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในทัศนะของบัณฑิต และผู้บังคับบัญชาแตก
ต่างกัน โดยบัณฑิตประเมินตนเองต่ำกว่าการประเมินของผู้บังคับบัญชา สำหรับการมีมนุษยสัมพันธ์
ในทัศนะของบัณฑิตและผู้บังคับบัญชาไม่แตกต่างกัน โดยบัณฑิตมีมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับดี

3. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเฉลี่ยผลการประเมินคุณสมบัติของ
การเป็นพยาบาลที่ดีในแต่ละด้าน ของบัณฑิต ซึ่งประเมินโดยบัณฑิต ผู้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงาน
ของบัณฑิต จากการที่พยาบาลผู้ร่วมงานของบัณฑิต ประเมินบัณฑิตในระดับเหมาะสมมากกว่าผู้บ
บังคับบัญชาประเมินบัณฑิต ทางด้านอุปนิสัยในการปฏิบัติงาน ความเป็นผู้นำและความคิดริเริ่ม
อาจจะเนื่องมาจาก บัณฑิตพยาบาลที่ได้ปฏิบัติงานร่วมกับพยาบาลผู้ร่วมงาน ขณะปฏิบัติงานพยาบาล
นอกเวลาในเวรย้าย เวรตึก จึงได้มีความใกล้ชิดกับพยาบาลผู้ร่วมงาน และอาจมีบทบาทใน
การเป็นหัวหน้าเวรย้าย เวรตึกด้วยกับพยาบาลผู้ร่วมงาน จึงแสดงบทบาทและคุณลักษณะของ
การเป็นพยาบาลให้เห็นอย่างชัดเจนมากกว่า ขณะปฏิบัติงานกับผู้บังคับบัญชาในเวลาปกติ คือเวร
เช้า ทำให้พยาบาลผู้ร่วมงานเกิดความพึงพอใจคุณลักษณะของบัณฑิตพยาบาล ดังนั้น การประเมิน
ระดับคุณลักษณะของบัณฑิตพยาบาล จึงอยู่ในระดับเหมาะสมมากกว่าผู้บังคับบัญชาประเมินบัณฑิตได้

ส่วนผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติ
กิจกรรมพยาบาลของบัณฑิตพยาบาล ซึ่งประเมินโดยบัณฑิต ผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานของบ
ิตดนั้น พยาบาลผู้ร่วมงานประเมินกิจกรรมการดูแลผู้ป่วย การป้องกัน การส่งเสริมสุขภาพ
การฟื้นฟูสภาพ การบริหารงาน และการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น สูงกว่าที่ผู้บังคับบัญชาประเมิน

บัณฑิต อาจจะไม่เนื่องจาก กิจกรรมการดูแลผู้ป่วย การป้องกัน การส่งเสริมสุขภาพ และการฟื้นฟูสุขภาพ เป็นงานหลักๆๆไปของการพยาบาล ซึ่งพยาบาลทุกคนตระหนักดี เห็นความสำคัญที่มีต่อผู้รับบริการ และเป็นการปฏิบัติงานประจำวัน พยาบาลผู้ร่วมงานซึ่งส่วนใหญ่มีอาวุโส และประสบการณ์การทำงานใกล้เคียงกันกับบัณฑิต และปฏิบัติงานใกล้ชิดกับบัณฑิตพยาบาลเป็นส่วนใหญ่ จึงเกิดความพึงพอใจ และยอมรับผลการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลของบัณฑิตมากกว่าผู้บังคับบัญชา ซึ่งตั้งความหวังในตัวบัณฑิตพยาบาลสูงกว่าพยาบาลผู้ร่วมงาน

สำหรับทางด้านการบริหารงาน และการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นนั้น บัณฑิตพยาบาลซึ่งส่วนใหญ่จะปฏิบัติงานใกล้ชิดกับผู้ร่วมงานในเวรเช้า เวรดึกนั้น มีบทบาทของการบริหารงานมากกว่าการปฏิบัติงานในเวลาปกติ คือเวรเช้า กับผู้บังคับบัญชา พยาบาลผู้ร่วมงานจึงประเมินความสามารถของบัณฑิตสูงกว่าผู้บังคับบัญชาประเมิน

ข้อเสนอแนะด้านหลักสูตร การเรียนการสอนของคณะพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตพยาบาล ผู้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงานของบัณฑิต ได้เสนอแนะสอดคล้องกันเกี่ยวกับ การปลูกฝังความรับผิดชอบ ทศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ การมีมนุษยสัมพันธ์ ความเป็นผู้นำ จรรยาบรรณของพยาบาล การเพิ่มประสบการณ์การฝึกงานของพยาบาล ควรเน้นการทำงานเป็นทีม การบริหารการพยาบาล และในการปัจฉิมนิเทศเกี่ยวกับการยอมรับระบบอาวุโส การปรับตัวในการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

1. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ควรนำผลการวิจัยนี้ไปพิจารณาแนวทางการปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนของคณะฯให้เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสภาพสังคมปัจจุบัน เพื่อผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับสังคม
2. แนวทางการปัจฉิมนิเทศ การเพิ่มพูนความรู้ใหม่ๆ
3. คณะพยาบาลศาสตร์ ควรมีโครงการติดตามการปฏิบัติงานของบัณฑิตพยาบาลทุกปี เพื่อกระตุ้นให้บัณฑิตพยาบาลได้พัฒนาตนเองมากยิ่งขึ้น